

German in Contact

Język niemiecki w kontakcie

Section Organizers:

Anna Jorroch, University of Warsaw (anna.jorroch@uw.edu.pl)

Section language:

German

Call for Papers:

„Das Forschungsfeld der Kontaktlinguistik ist dort, wo zwei (oder mehr) Sprachen in Berührung stehen. Mindestens eine dieser Sprachen wandelt sich (Clyne 1996: 12)¹”. Zjawisko dwujęzyczności i wielojęzyczności, a także kontaktów granicznych, stało się pasjonującym obszarem badań od czasu opublikowania w 1953 r. pracy Uriela Weinreicha „Languages in Contact”, w związku z czym *badacze kontaktów językowych wypracowali własną terminologię i problemy badawcze* (Zielińska (2019: 71), co wiąże się również z ogólnoswiatowym kontaktem języków. George Lüdi (1996: 234) zauważa, że już w latach 80. XX wieku ponad 60% populacji świata było wielojęzyczne. Przyczyny coraz rzadszego – także w Europie – występowania jednojęzyczności są jasno wyjaśnione w literaturze przedmiotu:

„Die große demographische Mobilität hat nun freilich in den letzten Jahrzehnten zu einer wachsenden Destabilisierung dieser historisch gewachsenen Sprachsituation geführt. Europa ist nicht mehr länger nur Herkunftsregion von Auswanderern, sondern zieht in großen Mengen *anderssprachige Auszubildende, Arbeitsmigranten und Flüchtlinge* aus aller Welt an. Demzufolge sind in Europa alle Staaten und größeren Städte „vielsprachig“ (Lüdi 1996: 320)²”

Należy jednak podkreślić, iż kontakt językowy nie jest jedynie stabilnym przedmiotem opisu lingwistycznego powiązanego z polityką językową, tożsamością czy edukacją, lecz także przestrzenią, w której ujawniają się współczesne formy niepewności: migracyjnej, kulturowej, politycznej, tożsamościowej i komunikacyjnej.

Również język niemiecki stał się językiem, który znajduje się w kontakcie nie tylko z poszczególnymi językami, ale z całymi rodzinami językowymi, jeśli weźmiemy pod uwagę jego bliskość do języków romańskich (włoski, francuski), słowiańskich (czeski, polski, łużycki, słoweński, słowacki), pokrewnych języków germańskich (niderlandzki, duński), a nawet ugrofińskich (węgierski). Ten wieloaspektowy kontakt językowy oferuje fascynującą okazję do zagłębienia się w jego okoliczności, przyczyny, konsekwencje i przejawy. W badaniach nad zjawiskiem kontaktu językowego *pod uwagę brana jest norma dwujęzyczna z perspektywy osób mówiących danym językiem oraz członków wielojęzycznej społeczności komunikacyjnej* (Zielińska 2019: 75).

Skupimy się na następujących zagadnieniach:

- Dwujęzyczność z udziałem języka niemieckiego na terenie Niemiec i poza granicami;
- Historyczne i socjolingwistyczne uwarunkowania dwujęzyczności;
- Polityka językowa, ideologie językowe, zarządzanie językiem i reżim językowy;
- Zjawiska kontaktu językowego i neologizmy w dwujęzyczności;
- Cechy dialektalne i starsze formy językowe w mowie osób dwujęzycznych i wielojęzycznych;
- Mniejszości językowe a tożsamość;
- Biografie językowe osób dwujęzycznych i wielojęzycznych;
- Metody badawcze i korpusy językowe;
- Akwizycja języka;
- Wielojęzyczność zewnętrzna i wewnętrzna;
- Dialekty niemieckie w edukacji;
- Wielojęzyczność a aktywność społeczna;
- Wielojęzyczność literacka – tłumaczenia literackie – dyskusje literackie w kontekstach międzykulturowych

¹Dziedzina lingwistyki kontaktowej zajmuje się kontaktem dwóch (lub więcej) języków. Przynajmniej jeden z tych języków ulega zmianie.

²Jednakże duża mobilność demograficzna ostatnich dziesięcioleci doprowadziła do rosnącej destabilizacji tej historycznie ukształtowanej sytuacji językowej. Europa nie jest już tylko miejscem pochodzenia emigrantów, ale przyciąga rzesze wielojęzycznych stażystów, pracowników migrujących i uchodźców z całego świata. W związku z tym wszystkie państwa i większe miasta w Europie są „wielojęzyczne”.

Bibliography:

Barbour, Stephen/ Stevenson Patrick (1998): *Variation im Deutschen. Soziolinguistische Perspektiven*. Berlin/New York.

B. Domagała & A. Sakson (Eds.) (1998): *Tożsamość kulturowa społeczeństwa Warmii i Mazur*. Ośrodek Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie,

Franceschini, R. (2002). Sprachbiographien: Erzählungen über Mehrsprachigkeit und deren Erkenntnisinteresse für die Spracherwerbsforschung und die Neurobiologie der Mehrsprachigkeit. *Bulletin VALS-ASLA*, 76, 19–33.

Franceschini, R. (2022). Language biographies. *Sociolinguistica*, vol. 36, no. 1-2, 69-83. [https://DOI:10.1515/soci-2022-0015](https://doi.org/10.1515/soci-2022-0015)

Jańczak, B. A. (2020). Bilingwizm i wielojęzyczność na pograniczach. In E. Opiłowska, M. Dębicki, K. Dolińska, J. Kajta, Z. Kurcz, J. Makaro & N. Niedźwiecka-Iwańczak (Eds.): *Studia nad granicami i pograniczami*. Leksykon. Wydawnictwo Naukowe SCHOLAR. 23-33.

B. Hansen, A. Zielińska, (Eds.) (2022): *Soziolinguistik trifft Korpuslinguistik. Deutsch-polnische und deutsch-tschechische Zweisprachigkeit*. Universitätsverlag Winter GmbH. Heidelberg. <https://doi.org/10.33675/2019>

Księżyk, F. (2023). Die Auswirkung sprachbiographischer und sprachideologischer Faktoren auf den Sprachgebrauch bilingualer Sprecher:innen. *Prace Językoznawcze*, XXV/1, 21–40. <https://doi.org.10.31648/pj.8707>

Lüdi, Georges (1996): *Migration und Mehrsprachigkeit*. In: Goebel, Hans (Hrsg.): *Kontaktlinguistik. Ein internationales Handbuch zeitgenössischer Forschung*. Berlin: de Gruyter, 320 - 327.

Riehl, Claudia Maria (2014 (3)): *Sprachkontaktforschung. Eine Einführung*. Tübingen.

Sanden, G. R. (2016). Language Management x 3: A Theory, a Sub-Concept, and a Business Strategy Tool. *Applied Linguistics* 37/4: 520–535. <https://doi.org/10.1093/applin/amu048>

Silverstein, M. (1979): Language Structure and Linguistic Ideology. In P. R. Cline, W. Hanks & C. Hofbauer (Eds.) *The Elements: A Parasession on Linguistic Units and Levels*. Chicago Linguistic Society.

- Thomason, Sarah G. (2001): *Language Contact: An Introduction*. Georgetown.
- Weinreich, Uriel (1977): *Sprachen in Kontakt Ergebnisse und Probleme der Zweisprachigkeitsforschung*. München.
- Wiesinger, Peter (1983): Deutsche Dialektgebiete außerhalb des deutschen Sprachgebiets: Mittel-, Südost- und Osteuropa. In: Werner Besch, Ulrich Knoop, Wolfgang Putschke & Herbert Ernst Wiegand (Eds.), *Dialektologie. Ein Handbuch zur deutschen und allgemeinen Dialektforschung*. Bd. 2, 900-927. Berlin & New York: De Gruyter.
- Zielińska, Anna (2019): *Grenzlandsprache. Untersuchung der Sprachen und Identitäten in der Region Lebus*. Übersetzt von Klaus Steinke. Berlin: Peter Lang.
- Zielińska A. & Księżyk F. (2020). Language shifts in the language biographies of immigrants from Upper Silesia residing in Germany. *Multilingua*, vol. 40. No. 5, pp. 1–32. (accessed 1 November 2024) <https://doi.org/10.1515/multi-2019-0127>.

Associated Research Groups:

[LangGener](#)

